

שנה יח'

ויזרע יצחק

פרשת "חיי שרה"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	י"ם	ת"א	חיפה
הפטרה: "והמלך דוד"	"ויזרע יצחק"	כניסה	16:05	16:21	16:12
כד' חשוון תשפ"ו	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	17:18	17:20	17:18
		ר"ת	17:57	10:54	17:54

הגנים לפרשת השבוע

"ויהיו זויי ערה" (בראשית כג' א)

לפי ה"אור החיים" הקדוש, שינה הכתוב אצל שרה ואמר "ויהיו" שלא כסדר האמור אצל שאר הצדיקים "ויחי אדם", "ויחי שם", או "אלה שני" האמור אצל אברהם, ומסביר זאת על פי מה שאמרו חז"ל שמותה של שרה נגרם על ידי הבשורה הרעה שנודע לה שאברהם עקד את יצחק. כלומר לולא המאורע הזה היתה שרה נשארת בחיים וחיה עוד שנים רבות, ומה שאומר הכתוב "ויהיו" הוא ללמדנו שנוצרה כאן הויה חדשה שונה מהקצבה המקורית שנקצב על שרה לחיות, ואם תשאל מדוע יגרע מהצדיקה השכר על המצוות שיכלה לעשות בשנים שנגרעו מחייה? בא הכתוב ואמר "ויהיו" כדי להודיענו על החסד של הקב"ה לידידיו, כי כל צדיק שלא השלים את ימיו משום סיבה ידועה, לא יגרע ה' מצדיק מה שהיה מרוויח אילו חי את כל ימיו ושניו בשלמות, והקב"ה משלים לו את שכרו על השנים שלא פעל בהם דבר, כי יכול הצדיק לומר "אילו הייתי נשאר בחיים, תאוותי היתה לעסוק בתורה ומצוות ומעשים טובים".

"ויתן לי את בערת המכפלה" (בראשית כג' ט)

מבאר הרמב"ן שמה שבקש אברהם בסך הכל היה שעפרון ימכור לו את מערת המכפלה בלבד כי היא בקצה השדה והשדה תישאר לעפרון, ואילו עפרון אמר לו מיוזמתו, בדרך מוסר או בדרך מרמה, שיתן לו גם את השדה וגם את המערה אשר בו, כי לא יתכן שאדם נכבד כמו אברהם שתהיה לו המערה לאחוזת קבר והשדה תהיה לאדם אחר, וכמובן שאברהם שמח על כך וקנה גם את השדה וגם את המערה בדמים שהזכיר עפרון.

"אל תאזרו אותי וה' הצליז דרכי" (בראשית כד' ז)

לכאורה לא ברור מה הקשר בין תחילת הפסוק לסופו, מתרץ רבינו החיד"א ב"חדרי בטן" שאלעזר אומר לבתואל ולבן, משפחתה של רבקה, עיניכם הרואות שקפצה לי הדרך כמו שנאמר "ואבא היום אל העין" ודרשו חז"ל "היום יצאתי והיום באתי", ואם כן רואים מכאן שה' רוצה לזרז את עניין השידוך, ולכן אנא "אל תאחרו אותי", מכיון ש"ה' הצליז דרכי" וקפצה לי הארץ.

"מה יצא הדבר" (בראשית כד' ז)

מזכיר רבינו בחיי שמכאן למדו חז"ל שהזיווג של האדם נגזר מהשמים, וכמו שאמרו חז"ל: "ארבעים יום קודם יצירת הוולד בת קול יוצאת ומכרזת בת פלוני לפלוני" (מועד קטן יח:), ואפילו מעבר לים. וזו גם כוונת הכתוב: "בית והון נחלת אבות, ומה' אשה משכלת" (משלי יט' יד). שהאבות מנחילים לבניהם בתים וממון, אבל "אשה משכלת" אין ביד האבות להנחיל לבנים, אלא דבר זה מגיע מאת ה'. מכך לומדים אנו ש"אשה משכלת" חשובה יותר מ"מבית והון", וכמו שכתוב: "אשת חיל מי ימצא, ורחוק מפנינים מכרה" (משלי לא' י).

ומביא את המדרש תהלים שאומר: "בוא וראה כמה קשה הזיווג, שהרי מצינו שהקב"ה ייחד שכניתו על הזיווג בשלושה מקומות, בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה שכתוב: "מה יצא הדבר" (בראשית כד' ג), בנביאים שנאמר אצל שמשון: "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא" (שופטים יד' ד). בכתובים נאמר: "מה' אשה משכלת" (משלי יט' יד), ועוד אמרו חז"ל על הפסוק: "הנשואים מיני רחם" (ישעיה מו' ג), שהנשואין נגזרים משעת היצירה ברחם.

נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע טו' טבת תשפ"ה מרדכי נאור בן צביה ז"ל נלב"ע טז' ניסן תשפ"ה

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

"ויבוא אברהם לספור לשירה ולבכותה" (בראשית כג ב)

אמרו חז"ל (מועד קטן כז) ששלושה ימים ראשונים לבכי ואחר כך ימי ההספד, משום שכאשר אדם בוכה הוא אינו יכול לדבר. ואם כן נשאלת השאלה כיצד הספיד אברהם את שרה לפני שבכה?
מתרץ רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן" על פי המדרש על הפסוק "ויבוא אברהם" שהמדרש שואל מהיכן בא? אמר רבי לוי מקבורתו של אביו תרח בא אברהם.
אם כן, אם היה אברהם בוכה קודם ההספד היו הרואים חושבים שאברהם בוכה על מיתת אביו תרח, לכן אברהם מספיד לשרה ואחר כך בוכה, כדי שכל הרואים יבינו שהוא בוכה על שרה ולא על תרח אביו.

"בוערת המכפלה... אשר בקצה עדהו בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאוזות קבר" (בראשית כג ט)

מבאר ה"ספורנו" את כוונת אברהם שאומר על המערה "אשר בקצה שדהו", כלומר גם אחרי שעפרון ייתן לאברהם את המערה, זה לא ישחית את השדה ולא יוריד מערכה היות שהמערה נמצאת בקצה השדה.
"בכסף מלא יתננה לי", כלומר זה שאברהם ביקש מבני חת להציע לעפרון למכור את המערה לאברהם לא כדי שעפרון יגרע מערך המערה משום כבודם של בני חת, "בתוככם", כלומר התשלום יהיה במעמד כולכם, דהיינו במזומן, ואיני מבקש זמן לפרוע את המעות, וכך באמת עשה שנאמר: "וישקול אברהם לעפרון את הכסף... לעיני בני חת, "לאחוזת קבר", אברהם מדגיש שהמטרה של קניית המערה היא לשם אחוזת קבר, כדי שאף על פי שעפרון ימכור את המערה אולי יבוא הוא לערער ולומר שלא אקבור את מתי קרוב לגבולו, לכן אני מצהיר שהמכירה היא לשם אחוזת קבר.

"ה' א-להי השמים.... הוא יעלו מלאכו" (בראשית כד י)

כל ההקדמה של תחילת הפסוק היא כדי לומר לאליעזר שהקב"ה ישלח מלאכו אתו, אך מדוע לא אמר זאת אברהם מיד ללא כל ההקדמה? מתרץ ה"אלשיך" הקדוש שלו היה אומר אברהם ישירות לאליעזר שהקב"ה ישלח מלאך יחד אתו, היה אליעזר מקשה ודורש שהקב"ה בעצמו ילך אתו. לכן נהג אברהם בחכמה ואמר את הדבר בהדרגה: "אם הייתי הולך אני בעצמי היה הקב"ה עושה על ידי עצמו, אך בלכת שלוחי יהיה על יד שלוחו".
וזו ההבנה של הפסוק: "ה' א-להי השמים" כלומר הוא א-להי הצב-אות שבהם כל משרתי עליון, יכול היה לשלוח את אחד ממשרתיו כדי לקחת אותי "מבית אבי ומארץ מולדתי" שם, ואף על פי כן לא עשה זאת על ידי אחד ממשרתיו אלא עשה זאת בעצמו "לקחני מבית אבי", איך עתה יעלה על דעתך ש"הוא" ילך עמך? לא כן אלא "הוא ישלח מלאכו לפניך".

"לא אוכל עוד אם דברתי דברי" (בראשית כד כג)

מדוע לא רצה אליעזר לאכול לפני שיאמר את דברו? מתרץ רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שאליעזר ידע שיש לו עסק עם רשעים, ועלה על דעתו בוודאי שיטילו סם במאכל, וכפי שבאמת היה (תרגום יונתן). ולכן אמר "לא אוכל עד אם דברתי דברי", והיתה כוונתו בזה שלאחר שיסיים את דבריו שהם בבחינת "דברי תורה", כפי שאמרו חז"ל במדרש "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים", ובזכות דברי תורה אלו הוא ינצל מהסכנה. וכן היה, שבא המלאך והפך את הקערה כך שהסם הגיע לבתואל.

"אותה הוכוזת לעבדך ליצחק" (בראשית כד יד)

מבאר ה"כלי יקר" שסמיכות פרשת השידוך של יצחק לפרשת עפרון בא משום שאחרי שאברהם ראה שעפרון היה רע עין, ציוה את אליעזר להתרחק מהכנענים, אשר אצלם הכסף יענה את הכל. בכיסו של האדם ניכר אם זך ואם ישר פעלו, וכן מה שאמרו חז"ל: "כלה שענייה יפות אין כל גופה צריך בדיקה" (תענית כד), והלוא ראינו נשים מכוערות ובעלות עיניים יפות מדוע שלא נבדוק את שאר הדברים? וחזן מזה האם כוונת חז"ל היא ליעץ לבדוק אחרי היופי הגופני? אלא, כוונת חז"ל ללמדנו שכלה שענייה יפות באנשים, כלומר שהיא בעלת עין יפה וגומלת חסדים, מידה זו מספיקה ואינה צריכה יותר בדיקה.

"ויאמר אוזיה ואמה תשוב הנערה אתנו ימים או עשור" (בראשית כד נה)

"ובתואל היכן היה? הוא רצה לעכב ובא מלאך והמיתו" (רש"י).

לפי רבי העשיל ב"חננוכת התורה" לכן ואמו הרגו בכוונה את בתואל כיון שהליכתה של רבקה לא היתה בטובתן. ובכך שהרגו את בתואל היה לרבקה דין של "קטנה שהשיאוה אחיה ואמה", שהדין הוא שרבקה יכולה למאן כשתגדל. כי היא היתה קטנה בעת הנישואין והדין הוא שקטנה שהשיאוה אחיה ואמה יכולה למאן כשתגדל. וזה יכול להיות רק אם ישיאוה אחיה ואמה אבל לא כאשר האב מקבל כסף הקידושין בעבורה. לכן הרגו אותה.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם: פורטונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אלים מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה, ספיר בת זהבה, עוז בן דבורה רחל, שמחה בת מרצם.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת אחרי ערבית לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315